

Popüler Spor Filmlerinin Özellikleri

Features of Popular Sport Movies

Gökhan ÇETİNKAYA¹
Metecan KIZILÇAM²

¹İstanbul Okan Üniversitesi,
Uygulamalı Bilimler Fakültesi,
Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul,
Türkiye

²İstanbul Okan Üniversitesi,
Uygulamalı Bilimler Fakültesi,
Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul,
Türkiye

ÖZ

Çalışmamızın amacı popüler spor filmlerinin genel özelliklerini ortaya koymaya çalışmaktır. Araştırma nitel yöntem ile hazırlanmış ve tarama modelinde dizayn edilmiştir. Bu kapsamda IMDb veri tabanında yer alan tüm spor içerikli filmler taranmış ve 307 popüler film çalışmaya dâhil edilmiştir. SPSS 25.0 programı aracılığıyla elde edilen veriler analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre; Amerikan sinemasının popüler spor filmlerine liderlik ettiği görülmektedir (%71,7). Britanya sinemasında (%8,5) ve Hint sinemasında da sporun önemli bir içerik olduğu tespit edilmiştir. Boks (%11,7), Amerikan futbolu (11,1), beyzbol (%9,8) yarış sporları (%7,8), basketbol (%7,2), futbol (%6,8) ve dövüş sporları (%6,2) araştırmaya konu olan filmlerde sıklıkla yer alan diğer spor branşlarıdır. Filmlerde öne çıkan ana tema dramadır (%65,80). En çok işlenen diğer temaların, komedi (%41,69) ve biyografi (%22,80) olduğu bulgulanmıştır. Popüler spor filmlerinin büyük oranda (%69,34) kâr elde ettiği izlenmektedir. Filmlerin izleyicilerden aldığı puanların aritmetik ortalaması 10 üzerinden 6,75 olarak bulunmuştur. Metaskor aritmetik ortalaması ise 100 üzerinden 48,57'dir. Dünya sineması için önemli içeriklerden biri olan popüler spor filmlerinin, izleyicilerin beğenisini genel anlamda kazandığı ancak aynı başarıyı sinema profesyonellerinin kriticlerinde gösteremediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Film endüstrisi, sinema ve spor, sporla ilgili filmler, popüler sinema

ABSTRACT

The aim of our study is to try to reveal the general features of popular sports movies. The research was prepared with the qualitative method and designed in the descriptive survey model. In this context, all sports movies in the IMDb database were scanned and 307 popular movies were included in the study. The data obtained through the SPSS 25.0 program were analyzed. According to the research findings; It is seen that American cinema leads popular sports movies (71.7%). It has been determined that sports is an important content in British cinema (8.5%) and Indian cinema. Boxing (11.7%), American football (11.1%), baseball (9.8%), racing sports (7.8%), basketball (7.2%), football (6.8%), and combat sports (6.2%) are other sports branches that are frequently featured in the films that are the subject of the research. The main theme that stands out in the movies is drama (65.80%). It was found that the other mostly covered themes were comedy (41.69%) and biography (22.80%). It is observed that popular sports movies make a great profit (69.34%). The arithmetic mean of the scores of the movies from the audience was found to be 6.75 out of 10. The metacore arithmetic mean is 48.57 out of 100. It has been concluded that popular sports films, which are one of the important contents for world cinema, have been appreciated by the audience in general, but cannot show the same success in the critics of cinema professionals.

Keywords: Film industry, cinema and sports, sport-related films, popular cinema

Giriş

Spor, iyi bir hikâyede olması gereken kahramanlar, kötüler, zafer, felaket, başarı, mutsuzluk, gerilim, drama gibi birçok unsuru taşır ve çekici bir film anlatısı sunar (Poulton & Roderic, 2008). Spor ve sinema arasındaki uzun ve tarihi ilişkinin temelleri 1890'lı yıllara dayanmaktadır (Betss, 1974; Crosson, 2013). Spor, film için oldukça önemli bir konudur ve ekran keşfi için çeşitli fırsatlar sunar (Rowe, 1998). Aktarım ve kültürel zenginlikleri ile öne çıkan spor filmleri aracılığıyla sporun sinemaya, sinemanın da spora değer kattığı ve iki endüstrinin de izleyici kitlelerini arttırdığı görülmektedir (Tarakçoğlu, 2019).

Box Office (2021) verilerine göre 2019 yılında sinema sektörünün küresel hasılat geliri 42,5B USD olarak gerçekleşmiş ve 8 film 1B USD üzerinde hasılat yapmıştır. 2009 yılında çekilen Avatar filmi tek başına 2.85B USD gişe hasılatı elde etmiş, DVD ve Bluray gelirleri ise 429M USD seviyesine ulaşmıştır (The Numbers, 2021). Motion

Picture Association (2020) yayınladığı raporda, küresel ev/mobil eğlence vs. gelirler de eklendiğinde 2019 yılında sektör büyüklüğünün 101B USD olduğunu aktarmaktadır.

Küresel spor pazarının değeri, 2019 yılı itibarıyla 458,8B USD büyüklüğüne ulaşmıştır ve 2030 yılı için öngörülen pazar değeri 826B USD olarak tahmin edilmektedir (The Business Research Company, 2021). Son çalışmalar ise spor pazarının güncel değeri ile ilgili 620B USD rakamına işaret etmektedir (Kearney, 2021).

Rakamlardan da anlaşılacağı üzere sinema ve spor, devasa büyüklüğe sahip endüstrilerdir. Bu iki endüstrinin bir entegrasyon ürünü olan spor filmleri, yarışmaları, yarışmacıları, izleyicileri, sporla ilgili diğer temaları ele alırlar ve modern kültürün en popüler ifadelerinden biri olarak, spor yoluyla sosyal sorunlarının üzerine eğilirler (Levental, 2018). Spor filmleri, spor kültürünü, değerlerini ve yaşam tutumlarını sergilemek için önemli bir platform ve kültürel iletişimin önem-

Geliş Tarihi/Received: 29.09.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 01.02.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Gökhan ÇETİNKAYA

E-posta: gokhan.cetinkaya@okan.edu.tr

Cite this article: Çetinkaya, G., & Kızılçam, M. (2022). Features of popular sport movies. *Research in Sport Education and Sciences*, 24(1), 10-15.

Copyright@Author(s) - Available online at: sports-sciences-ataunipress.org

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

li bir taşıyıcısıdır (Jeong & Chon, 2011). Englert (2018) Hollywood spor filmleri üzerine hazırladığı çalışmada, “spor ve sinemayı ele aldığınızda Amerika Birleşik Devletleri’nin tamamını ele alırsınız” görüşünü ortaya koyarak, spor filmlerinin kültürün gizli veya tanıdık yönlerini ortaya koyan çok güçlü ve önemli bir araç olduğunu vurgulamaktadır.

Popüler kelimesinin sözlükte “herkesçe tanınan, bilinen” ve “halkın arasında yaşayan motiflere, öğelere yer veren, onlardan yararlanan, halkın zevkine bulunmaktan tutulan” şeklinde birbirine yakın iki anlamı bulunmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2021). Sinema, anlamına uygun olarak, ilk günden bu yana sinemaseverlere hikâyeler anlatan ve geniş kitlelere ulaşan bir eğlence aracı olarak görülmektedir (Uğur & Altay, 2020). Popüler filmlerin, hikâye anlatımındaki kolay anlaşılır ve ilgi çekici anlatımları, ticari başarı için bilinçli olarak kurgulanmaktadır ve dolayısıyla popüler olmayan filmlerden bu yönleriyle kategorik olarak ayrılmaktadır (Arslantepe, 2008).

Önemini farklı açılardan ortaya koymaya çalıştığımız spor filmleri, sinema ve sporun ortak paydasıdır. Literatürde bu sinema türünde “popüler film” ve “spor filmi” başlıklarına yönelik yeterli araştırma bulunmayışı, çalışmamızın hareket noktasını teşkil etmektedir. Popüler spor filmlerini ele alarak, genel profillerinin çıkartılması araştırmamızın temel amacını oluşturmaktadır. Ayrıca çalışma boyunca, araştırma sorumuz olan “spor filmleri türündeki yapımların popülerite kazanmasına etki eden değişkenler nelerdir?” ifadesine yanıt bulmaya çalışılacaktır. Araştırma sonuçlarıyla spor filmleri üzerine yapılacak bilimsel çalışmalar için kaynak bir eser ortaya çıkartılarak literatürün zenginleşmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Yöntem

Araştırma Grubu

Araştırmamızda betimsel araştırma türlerinden biri olan “tarama modeli” kullanılmıştır. “Tarama geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekilde tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir” (Karasar, 2020).

Araştırmanın evrenini IMDb veri tabanında yer alan 7502 spor içerikli film teşkil etmektedir. Örneklemin oluşturulmasında, araştırmacının çalışmanın amaçlarına en uygun olduğunu değerlendirdiği birimleri çalışmaya kapsamına aldığı ve örneklemin evreni temsil zorunluluğu bulunmayan, tesadüfi olmayan örneklem yöntemlerinden “amaçlı örnekleme” kullanılmıştır (Baştürk & Taştepe, 2013). Bu doğrultuda araştırmanın örneklemini 307 popüler spor filmi oluşturmuştur. Popüleritenin belirlenmesinde filmlerin IMDb üzerindeki değerlendirme sayıları esas alınmıştır. İzleyicilerden 10.000 ve üzerinde değerlendirme alan yapımlar popüler film kategorisinde kabul edilerek çalışmaya dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden “doküman analizi” kullanılmıştır. “Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir” (Kıral, 2020). Araştırmamızda Brand Finance (2021) tarafından yayınlanan rapora göre dünyanın 1 numaralı şirketi Amazon’a ait olan ve 40 yılı aşkın süredir yayında olan internet film veri tabanı IMDb’nin verileri kullanılmıştır (IMDb, 2021). Web sitelerinin trafikleri üzerine uzmanlaşmış internet şirketi Alexa’ya (2021) göre IMDb dünyanın en çok trafik alan 70. web sitesidir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler analiz edilmek üzere IBM Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 25.0 istatistik programına aktarılmıştır. Tanımlayıcı istatistik yöntemlerinden frekans tabloları ve çapraz tablolar çıkartılarak ortaya çıkan bulgular yorumlanmıştır.

Bulgular

Tablo 1.
Popüler Spor Filmlerinin Branş ve Yıl Değişkenlerine Göre Dağılımı

Branş	1980 öncesi	1880-1889	1990-1999	2000-2009	2010 ve sonrası	Toplam
Amerikan Futbolu	3 %1,0	2 %0,7	8 %2,6	15 %4,9	6 %2,0	34 %11,1
At Yarışı	2 %0,7	0 %0,0	0 %0,0	4 %1,3	2 %0,7	8 %2,6
Atletizm	0 %0,0	1 %0,3	1 %0,3	2 %0,7	5 %1,6	9 %2,9
Basketbol	0 %0,0	1 %0,3	9 %2,9	8 %2,6	4 %1,3	22 %7,2
Beyzbol	2 %0,7	5 %1,6	10 %3,3	7 %2,3	6 %2,0	30 %9,8
Boks	3 %1,0	3 %1,0	5 %1,6	10 %3,3	15 %4,9	36 %11,7
Buz Hokeyi	1 %0,3	1 %0,3	4 %1,3	2 %0,7	3 %1,0	11 %3,6
Diğer	4 %1,3	9 %2,9	14 %4,6	37 %12,1	29 %9,4	93 %30,3
Dövüş Sportu	2 %0,7	3 %1,0	2 %0,7	7 %2,3	5 %1,6	19 %6,2
Futbol	0 %0,0	1 %0,3	1 %0,3	12 %3,9	7 %2,3	21 %6,8
Yarış Sporları	5 %1,6	1 %0,3	1 %0,3	8 %2,6	9 %2,9	24 %7,8
Toplam	22 %7,2	27 %8,8	55 %17,9	112 %36,5	91 %29,6	307 %100,0

Tablo 1’de popüler spor filmlerinin branşlarına ve çekildiği yıllara göre dağılımı yer almaktadır. Boks (%11,7), Amerikan futbolu (11,1) ve beyzbol (%9,8) en çok filme konu olan spor dallarıdır. Bu branşları: yarış sporları (%7,8), basketbol (%7,2), futbol (%6,8) ve dövüş sporları (%6,2) izlemektedir.

Filmlerin %36,5’lik kısmının 2000 - 2009 yılları arasında çekildiği görülmektedir. 2010 ve sonrasında çekilen filmlerin oranı %29,6 olarak bulunmuştur. 2000 öncesi çekilen filmler ise %33,9’luk dilimi oluşturmaktadır.

Tablo 2.
Popüler Spor Filmlerinin Süre Değişkenine Göre Dağılımı

Süre	Frekans	Yüzdellik	Kümülatif Yüzdellik
60-89 dakika	18	5,9	5,9
90-119 dakika	199	64,8	70,7
120-149 dakika	70	22,8	93,5
150 dakika ve üstü	20	6,5	100,0
Toplam	307	100,0	

Tablo 2’de popüler spor filmlerinin süre değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. Filmlerin %64,8’lik kısmının bir buçuk saat ile iki saat aralığında bir süreye sahip olduğu tespit edilmiştir. Film sürelerine ilişkin aritmetik ortalama değeri ise 113,58 olarak bulunmuştur.

Tablo 3.
Popüler Spor Filmlerinin Puan Değişkenine Göre Dağılımı

Puan	Frekans	Yüzdeler	Kümülatif Yüzdeler
3'den az	2	,7	,7
3,0-3,9	3	1,0	1,6
4,0-4,9	7	2,3	3,9
5,0-5,9	41	13,4	17,3
6,0-6,9	115	37,5	54,7
7,0-7,9	107	34,9	89,6
8,0-8,9	31	10,1	99,7
9,0-10,0	1	,3	100,0
Toplam	307	100,0	

Tablo 3'de popüler spor filmlerinin IMDb veri tabanında izleyicilerden aldıkları puanlara göre dağılımı yer almaktadır. Filmlerin %37,8'i 50.000 ve üzeri oy sayısına ulaşırken, %62,2'lik kısmın 50.000'den daha az sayıda oy almıştır. 10 puan üzerinden yapılan değerlendirmede filmlerin %3,9'luk kısmı 5,0 puanın altında kalmıştır. Filmlerin %85,7 gibi önemli bir bölümü 5,0 - 7,9 puan aralığında yer almaktadır. %10,4'lük kısım ise 8 ve üzeri puan almıştır. Puanların aritmetik ortalaması ise 6,75 olarak bulunmuştur.

Tablo 4.
Popüler Spor Filmlerinin Metaskor Değişkenine Göre Dağılımı

Metaskor	Frekans	Yüzdeler	Kümülatif Yüzdeler
10'dan az	45	14,7	14,7
10-19	2	,7	15,3
20-29	13	4,2	19,5
30-39	28	9,1	28,7
40-49	42	13,7	42,3
50-59	64	20,8	63,2
60-69	50	16,3	79,5
70-79	36	11,7	91,2
80-89	24	7,8	99,0
90-100	3	1,0	100,0
Toplam	307	100,0	

Tablo 4'de popüler spor filmlerinin IMDb veri tabanında profesyonellerden aldıkları meta skorlara göre dağılımı yer almaktadır. Tabloya konu olan filmlerin %57'si 20 ve üzerinde kritik alırken, 20'den daha az kritik alan filmlerin oranı %43'dür. 100 puan üzerinden yapılan değerlendirmede filmlerin %57,7'sinin 50 puan üzerinde metaskor aldığı saptanmıştır. Metaskor aritmetik ortalaması ise 48,57'dir.

Tablo 5.
Popüler Spor Filmlerinin Ödül Değişkenine Göre Dağılımı

Ödül	Oscar Almayan	Oscar Alan	Toplam
Ödül Almayan	107	0	107
	%34,9	%0,0	%34,9
Ödül Alan	181	19	200
	%59,0	%6,2	%65,1
Toplam	288	19	307
	%93,8	%6,2	%100,0

Tablo 5'de popüler spor filmlerinin ödül alma değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. Filmlerin %65,1'inin ödül kazandığı, %34,9'luk kısmının ise ödül kazanmadığı izlenmektedir. Ödül alan filmler arasında 19 filmin Oscar ödülü almaya hak kazandığı görülmektedir.

Tablo 6.
Popüler Spor Filmlerinin Top Rated Değişkenine Göre Dağılımı

Top Rated	Frekans	Yüzdeler	Kümülatif Yüzdeler
Top Rated Olmayan	298	97,1	97,1
Top Rated	9	2,9	100,0
Toplam	307	100,0	

Tablo 6'da popüler spor filmlerinin top rated olma değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. Tabloda filmlerin %2,9'unun IMDb'nin 250 filminden oluşan top rated kategorisinde yer almayı başardığı görülmektedir. %97,1'lik kısmının ise top rated kategorisinde yer alamamıştır.

Tablo 7.
Popüler Spor Filmlerinin Bütçe Değişkenine Göre Dağılımı

Bütçe	Frekans	Yüzdeler	Kümülatif Yüzdeler
Bilinmeyen	88	28,7	28,7
25 Milyon Dolardan Az	119	38,8	67,4
25,00-49,99 Milyon Dolar	62	20,2	87,6
50,00-74,99 Milyon Dolar	20	6,5	94,1
75,00-99,99 Milyon Dolar	7	2,3	96,4
100 Milyon Dolardan Fazla	11	3,6	100,0
Toplam	307	100,0	

Tablo 7'de popüler spor filmlerinin çekildikleri bütçe değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. Filmlerin %28,7'sine ait bütçe verisine ulaşılamadığı görülmektedir. Filmlerin çoğunlukla 50 milyon dolardan daha düşük rakamlı bütçeler ile planlandığı bulgulanmıştır.

Tablo 8.
Popüler Spor Filmlerinin Getiri Değişkenine Göre Dağılımı

Getiri	Frekans	Yüzdeler	Kümülatif Yüzdeler
Bilinmeyen	26	8,5	8,5
25 Milyon Dolardan Az	124	40,4	48,9
25-49,99 Milyon Dolar	64	20,8	69,7
50-74,99 Milyon Dolar	28	9,1	78,8
75-99,9 Milyon Dolar	18	5,9	84,7
100 Milyon Dolardan Fazla	47	15,3	100,0
Toplam	307	100,0	

Tablo 8'de popüler spor filmlerinin elde ettikleri maddi getiri değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. Filmlerin %8,5'ine ait getiri verisine ulaşılamamaktadır. 47 filmin 100 milyon dolar ve üzeri getiri elde etmesi tablodaki en çarpıcı bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 9.
Popüler Spor Filmlerinin Kâr-Zarar Değişkenine Göre Dağılımı

Kâr-Zarar	Frekans	Yüzdeler	Kümülatif Yüzdeler
Bilinmeyen	95	30,9	30,9
Zarar	65	21,2	52,1
Kâr	147	47,9	100,0
Toplam	307	100,0	

Tablo 9'da popüler spor filmlerinin kâr-zarar değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. Filmlerin %30,9'luk kısmına ait kâr-zarar verisine ulaşılamamaktadır. Verisine ulaşılan 212 filminden 147'sinin (%69,34) kârlı olduğu izlenmektedir.

Tablo 10.
Popüler Spor Filmlerinin Ülke Değişkenine Göre Dağılımı

Ülke	Frekans	Yüzdeler	Kümülatif Yüzdeler
Almanya	6	2,0	2,0
Avusturya	1	,3	2,3
Birleşik Krallık	26	8,5	10,7
Çin	2	,7	11,4
Fransa	3	1,0	12,4
Hindistan	20	6,5	18,9
Hong Kong	3	1,0	19,9
İran	1	,3	20,2
İrlanda	1	,3	20,5
İtalya	1	,3	20,8
Japonya	2	,7	21,5
Kanada	5	1,6	23,1
Norveç	1	,3	23,5
Ortak Yapım	10	3,3	26,7
Panama	1	,3	27,0
Sırbistan	1	,3	27,4
Türkiye	2	,7	28,0
USA	220	71,7	99,7
Yeni Zelanda	1	,3	100,0
Toplam	307	100,0	

Tablo 10'da popüler spor filmlerinin çekildikleri ülke değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. 10 filmde 7'sinin (%71,7) Amerika Birleşik Devletleri'nde çekildiği görülmektedir. Birleşik Krallık (%8,5) ve Hindistan (%6,5) yüksek sayıda film çekilen diğer ülkelerdir. Ortak yapımların oranı ise %3,3 olarak bulunmuştur.

Tablo 11.
Popüler Spor Filmlerinin Dil Değişkenine Göre Dağılımı

Dil	Frekans	Yüzdeler	Kümülatif Yüzdeler
Almanca	3	1,0	1,0
Farsça	1	,3	1,3
Fransızca	2	,7	2,0
Hintçe	18	5,9	7,8
İngilizce	266	86,6	94,5
İspanyolca	1	,3	94,8
İtalyanca	1	,3	95,1
Japonca	2	,7	95,8
Kantonca	2	,7	96,4
Mandarin	1	,3	96,7
Norveççe	1	,3	97,1
Portekizce	1	,3	97,4
Sırpça	2	,7	98,0
Tamil	3	1,0	99,0
Telugu	1	,3	99,3
Türkçe	2	,7	100,0
Toplam	307	100,0	

Tablo 11'de popüler spor filmlerinin çekildikleri dil değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. İngilizcenin, %88,6'lık oranla filmlerde kullanılan temel dil olduğu tespit edilmiştir. Hintçe %5,9'luk oranla en çok kullanılan ikinci dildir.

Tablo 12.
Popüler Spor Filmlerinin Tema Değişkenine Göre Dağılımı

Tema	Frekans
Aile	54
Aksiyon	59
Animasyon	12
Belgesel	18
Biyografi	70
Drama	202
Fantezi	15
Gerilim	11
Komedi	128
Macera	28
Mistik	1
Müzikal	5
Romantik	56
Savaş	5
Sci-Fi	11
Suç	25
Tarih	16
Western	1
Toplam	717

Tablo 12'de popüler spor filmlerinin çekildikleri tema değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. Filmlerin %65,80'lik kısmında drama temasına rastlanmıştır. İkinci sık işlenen tema %41,70 ile komedi-dir. Biyografi ise üçüncü tema konumundadır (%22,80).

Tartışma

Spor içerikli filmler bir sporun, bir spor etkinliğinin veya bir sporunun odak noktası olduğu yapımlardır (Poulton & Roderic, 2008). Araştırmamızda spor filmleri hakkında genel bir bilgi verilmesi ve temel bazı özelliklerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışmamız popüler olan ve IMDb veri tabanında yer alan spor filmleri ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma bulgularına göre; Amerikan sinemasının beklenildiği gibi popüler spor filmlerine liderlik ettiği görülmektedir (%71,7). Britanya sinemasında (%8,5) ve Hint sinemasında da (%6,5) sporun önemli bir içerik olduğu tespit edilmiştir. Ransom'a (2014) göre 1950'lerden beri tüm Asya'da ve hatta Doğu bloğunda popüler olan Hint sineması, son zamanlarda Batı'da da kitlesel popülerlik kazanmıştır. Araştırma bulgularımızda Hint sinemasının, popüler spor filmleri listesindeki üst basamaklarda yer alması Ransom'un yaptığı tespitlerle örtüşmektedir.

Boks (%11,7), Amerikan futbolu (%11,1), beyzbol (%9,8) yarış sporları (%7,8), basketbol (%7,2), futbol (%6,8) ve dövüş sporları (%6,2) popüler spor filmlerine sıklıkla konu olan branşlardır. Crosson (2021), Avrupa sineması özelinde 1911-2018 yılları arasında çekilen spor filmlerini inceleyen çalışmasında, futbolun büyük bir farkla en çok ilgi gören spor olduğunu ortaya koymuştur. Pearson ve ark. (2003), 1930-1995 yılları arasında Hollywood üzerine yaptıkları çalışmada, temaslı sporlar ve temassız sporlar temelinde konuyu ele almış ve dünyadaki siyasi, kültürel değişimlerin spor sinemasında öne çıkan spor dalları üzerinde etkisi olduğunu bulgulamışlardır. İsveç sinemasının 1900'lerin başı ile 2000'lerin başı arasındaki gelişimini araştıran Dahlén de (2020) benzer şekilde spor sinemasında farklı yıllarda farklı branşların öne çıktığını ve bu durumda ulusal

dinamiklerle, elde edilen sportif başarıların rol oynadığını tespit etmiştir. Bu çalışmaların sonuçları bizlere branşlarla ilgili elde ettiğimiz bulguların bir genelleme yapmak için yeterli olmadığını, sadece gösterge niteliğinde ele alınabileceğini söylemektedir.

Wakefield ve ark. (2017) "spor filmi" türünü ele aldıkları ve 44 yapımlar üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada olumlu ve olumsuz çok sayıda temanın varlığından bahsetmekte ve türün tema yönünden zengin olduğunu ortaya koymaktadırlar. Yaptığımız çalışmanın sonuçlarına göre "drama" (%65,80) popüler spor filmlerin ana teması konumundadır. Dram içerikli filmlerde genellikle gerçeklik dozu yüksektir (Özön, 1984). Bu durumun, spor filmlerinde drama temasının sıklıkla işlenmesinin temel nedenlerinden biri olduğu düşünülmektedir. Popüler sinema filmlerinin çoğunlukla dramatik yapı üzerine kurgulanması ise bir diğer temel nedeni teşkil edebilir (Gültekin, 2018). Çalışma sonuçlarına göre "komedi" (%41,69) ve "biyografi" (%22,80) temalarının drama temasından sonra diğer çok kullanılan temalar olduğu tespit edilmiştir.

Popüler spor filmlerinin bütçe ve getirileri dikkate alındığında çoğunlukla (%69,34) kâr elde ettiği izlenmektedir. Murtha ve Özyurtçu (2020) ise çalışmalarında sporun geniş kitlelere yaygın olmasına karşın spor filmlerinin ticari başarıyı nadiren elde ettiğini aktarmaktadır. Murtha ve Özyurtçu'nun değerlendirmesinin öznel oluşunun veya çalışmamızda popüler filmlerin örneklem olarak alınmış olmasının değerlendirmeler arasındaki farklılığı açıklayabileceği düşünülmektedir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından tanınan bir organizasyon olan Fédération Internationale Cinéma Télévision Sportifs (FICTS), sinema ve televizyonda spor konulu içeriklerin gelişimi yönünde çalışmalar yapan bir federasyondur (Sportmoviestv, 2021). 1983 yılında kurulmuştur ve 123 ülke federasyona üyedir (FICTS Federation, 2020). Bu ülkelerden biri olan Türkiye'de bugüne kadar 4 kez "Uluslararası FICTS Spor Filmleri Festivali" düzenlenmiştir (Tanitmader, 2021). FICTS (2020), verilerine göre günümüzde 5 kıtada 20 ülkede düzenlenen "World FICTS Challenge" dünyanın en yaygın spor festivali ağını oluşturmaktadır. İlk defa 1979 yılında düzenlenen ve 2022 yılında 42'si düzenlenecek olan "Sport Film Festival" bir diğer çok bilinen organizasyondur (SFF, 2021). Bu iki festival dışında ulusal ve uluslararası birçok spor filmi festivali düzenlenmektedir (CSFF, 2021; HISFF, 2021; IEM, 2021; ISFFO, 2021; WSFF, 2021). Geniş kitlelere ulaşan ve büyük ilgi uyandıran film festivalleri sinema endüstrisi açısından majör öneme sahip bileşenlerinden biridir (Yetkiner, 2018). Festivaller, gösterimleri ve festival boyunca yapılan etkinlikler ile sinemaseverleri etkileyerek filmlerin geniş kitlelere ulaşmasına aracılık etmektedirler (Pitter, 2016). İyi organize edilen ve medya araçlarında karşılık bulmayı başaran festivallerin, popüler spor filmlerinin sayısını arttıracığı umulmaktadır.

Popüler spor filmlerinin önemli bir bölümünün ödül kazandığı izlenmektedir (%65,1). Özellikle 19 filmin Oscar ödülüne layık görülmesi dikkat çekici bir bulgudur. Sinema sektöründe önemli bir motivasyon aracı, performans ve başarı kriteri olarak görülen ödüller, aynı zamanda oyuncuların kariyer yolculuğunda önemli kilometre taşlarıdır (Zengin, 2014). Bu bağlamda daha fazla kurumun spor filmleri alanında ödül vermesinin, filmlerin kalitesine olumlu olarak yansıtacağı düşünülmektedir.

Çalışmamızda bulguların izleyiciler ve profesyonellerin verdiği puanlar arasındaki fark çarpıcı bir şekilde yüksek olarak değerlendirilebilir (%28,04). Biyografi temalı spor filmleri üzerine yapılan bir araştırmada bu fark %11,91 gibi kabul edilebilir bir seviyede bulun-

muştur (Çetinkaya & Kızılcam, 2021). Schultz (2014), üç kült filmi incelediği çalışmasında önemli eleştirilerde bulunmaktadır. Tarihi spor filmlerini bireyleri eğlendirmek ve hareket ettirmek; basitleştirilmiş, doğrusal, romantik ve teleolojik anlatılarda sunulan, sıkı çalışmanın, kararlılığın ve sporun meritokrasisinin önemi hakkında meseller olarak tanımlayan yazar, geçmişin ticari amaçlar için kullanılması, çoğu zaman eleştirel ve nüanslı yorumların varoluşu ve tarihin karmaşıklığını iki saatlik zaman dilimine sıkıştırma çabası gibi olumsuzluklara dikkat çekmektedir (Schultz, 2014). Schultz tarafından tarihi spor filmleri için getirilen eleştirilerin popüler filmler ve spor filmlerinin geneli için de geçerli olup olmadığı sorusu yeni bir araştırma konusu olarak değerlendirilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Spor ve sinemanın temel anlamı ve yakınlıkları göz önüne alındığında yalnızca spor bilimciler için değil, bir bütün olarak beşeri bilimler alanındaki bilimsel araştırmacılar için zengin ve çeşitli görsel kaynaklar arşividir (Poulton & Roderic, 2008). Bu bağlamda yaptığımız literatür taramasında ülkemizde konuya yönelik bilimsel çalışma sayısının son derece sınırlı olduğu görülmektedir. Özellikle spor, sinema, tarih, psikoloji gibi alanlarda spor filmleri üzerine pek çok çalışılabilecek orijinal konu bulunabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızdan elde edilen en değerli çıktının, dünya sineması için önemli içeriklerden biri olan spor filmlerinin, izleyicilerin beğenisini genel anlamda kazandığı ancak aynı başarıyı sinema profesyonellerinin kritiklerinde gösteremediği sonucu olduğu düşünülmektedir. İkinci önemli sonucumuz popüler spor filmlerinde öne çıkan ana temanın "drama" oluşudur. Bir diğer kıymetli görülen tespit ise ülkemizde spor içerikli filmler üzerine yapılan çalışmaların sayıca az ve nitelik bakımından dünyadaki örneklerine oranla yetersiz bulunmasıdır. Bu alanda çalışma yapmayı düşünen araştırmacıların branşlar ve temalar üzerine yoğunlaşabileceği değerlendirilmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – G.Ç., M.K.; Tasarım – G.Ç., M.K.; Denetleme – G.Ç.; Kaynaklar – G.Ç., M.K.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – M.K.; Analiz ve/veya Yorum – G.Ç., M.K.; Literatür Taraması – G.Ç., M.K.; Yazıyı Yazan – G.Ç., M.K.; Eleştirel İnceleme – G.Ç., M.K.

Teşekkür: Destekleri için Tanitmader Yönetim Kurulu Başkanı Sn. Can Saraçoğlu'na teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – G.Ç., M.K.; Design – G.Ç., M.K.; Supervision – G.Ç.; Resources – G.Ç., M.K.; Data Collection and/or Processing – M.K.; Analysis and/or Interpretation – G.Ç., M.K.; Literature Search – G.Ç., M.K.; Writing Manuscript – G.Ç., M.K.; Critical Review – G.Ç., M.K.

Acknowledgments: Tanitmader Chairman of the Board of Directors for his support we would like to thank Mr. Can Saraçoğlu.

Declaration of Interests: The authors have no conflicts of interest to declare.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Alexa. (2021) *Top sites*. <https://www.alexacom/siteinfo/imdb.com>
- Arslantepe, M. (2008). Popüler sinema filmlerinde hikâye anlatımı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 237-256.
- Baştürk, S., & Taştepe, M. (2013). *Evren ve örneklem*. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Vize Yayıncılık.
- Betts, J. R. (1974). *America's sporting heritage: 1850-1950*. Addison Wesley Publishing Company.
- Box Office. (2021). *News & analysis*. <https://www.boxofficepro.com/global-box-office-2019-record-42-5-billion> [Crossref]
- Brand Finance. (2021). *Brand value analysis*. https://brandfinance.com/wp-content/uploads/1/brand_finance_global_500_2020_preview.pdf
- Crosson, S. (2013). *Sport and film*. Routledge. [Crossref]
- Crosson, S. (2021). *European cinema and the football film: "play for the people who've accepted you" in: football and popular culture singing out from the stands*. Routledge. [Crossref]
- CSFF. (2021). *Canadian sport film festival*. <https://sportfilmfestival.ca>
- Çetinkaya, G., & Kızılcım, M. (2021). *Biyografi temalı spor filmlerine genel bir bakış*. The 4th Physical Education, Sport, Recreation & Dance Congress, Turkey, 219-232.
- Dahlén, P. (2020). *Sport and national culture in Swedish film*. Routledge. [Crossref]
- Englert, B. (2018). The Hollywood sports film - visualizing hidden and familiar aspects of American culture. *Historical Social*, 43(2), 165-180.
- FICTS Federation. (2020). *Catalogue 2020*. <http://www.ficts-federation.it/catalogue2020.pdf>
- Gültekin, G. (2018). Popüler sinemada sanal özgürlük sunumu: Pi'nin yaşamı örneği. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(5), 1-19.
- HISFF. (2021). *Annual Houston international sports film festival*. <https://www.hisff.org>
- IEM. (2021). *International extreme sports film festival*. <https://www.iesfilm-festival.com>
- IMDb. (2021). <https://www.imdb.com/chart/top/>
- ISFFO. (2021). *The international sports film festival of Ohio*. <https://www.isffo.org>
- Jeong, E. J., & Chon, B. S. (2011). Comparative study on characteristics of sports movies between Korea and the U.S. *The Journal of the Korea Contents Association*, 11(12), 152-161. [Crossref]
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Yayınları.
- Kearney. (2021). *The sports industry*. <https://www. Kearney.com/communications-media-technology/article?/a/the-sports-market>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Journal of Social Sciences Institute*, 8(15), 170-189.
- Levental, O. (2018). *Turn left at the end of the world: Israeli periphery in sport films*. The 5th International Congress of Exercise and Sport Sciences, Israel, (11)3, 111.
- Motion Picture Association. (2020). <https://www.motionpictures.org/press/new-report-2019-global-theatrical-and-homeentertainment-market-surpasses-100-billion-for-first-time-ever>
- Murtha, R., & Özyurtçu, T. (2020). Untangling the differences between live and filmed sport, or why are sport movies bad?. *Aethlon: The Journal of Sport Literature*, 37(2), 79-88.
- Özön, N. (1984). *100 soruda sinema sanatı*. Gerçek Yayınevi.
- Pearson, D. W., Curtis, R. L., Haney, C. A., & Zhang, J. J. (2003). Sport films: social dimensions over time, 1930-1995. *Journal of Sport & Social Issues*, 27(2), 145-161. [Crossref]
- Pitter, R. (2016). The Canadian sport film festival. *Journal of Sport History*, 43(3), 332-335. [Crossref]
- Poulton, E., & Roderic, M. (2008). Introducing sport in films. *Sport in Society*, 11(2-3), 107-116. [Crossref]
- Ransom, A. J. (2014). Bollywood goes to the stadium: gender, national identity, and sport film in Hindi. *Journal of Film and Video*, 66(4), 34-49. [Crossref]
- Rowe, D. (1998). If you film it, will they come?: Sports on film. *Journal of Sport and Social Issues*, 22(4), 350-359. [Crossref]
- Schultz, J. (2014). The truth about historical sport films. *Journal of Sport History*, 41(1), 29-45.
- SFF. (2021). *The Paladino D'oro sport film festival*. <http://www.sportfilmfestival.org>
- Sportmoviestv. (2021). *The federation internationale cinema television sportifs*. <https://www.sportmoviestv.com>
- Tanıtımdar. (2021). *Kültür, turizm ve spor filmleri tanıtma derneği*. <http://sporfilmler.blogspot.com>
- Tarıkçıoğlu, S. (2019). Türkiye sinemasında spor. *DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6(2) 464-478.
- Türk Dil Kurumu. (2021). *TDK Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr>
- The Business Research Company. (2021). *Global Sports Market*. <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/sports-market>
- The Numbers. (2021). *Avatar*. <https://www.the-numbers.com/movie/Avatar#tab=more>
- Uğur, U., & Altay, S. (2020). Popüler sinemada mistik bir aşk masalı örneği: 'Suyun Sesi' filmi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 286-300. [Crossref]
- Wakefield, H. M., Olympia R. P., King, T. S., Wakefield, B. H., & Weber, C. J. (2017). Positive and negative themes found in sport-related films. *Clinical Pediatrics*, 56(6), 525-534. [Crossref]
- WSFF. (2021). *The women sports film festival*. <https://womensportsfilm.com/about>
- Yetkiner, B. (2018). Türkiye'de film festivallerinin dönüşüm yapısı. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 1596-1625. [Crossref]
- Zengin, M. O. (2014). Being old and being a woman: A research on the age and gender relationship in the award-winning actors and actresses of the Turkish cinema. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 4(2), 72-84. [Crossref]